

Aposteldagen, 5. juli AD 2026

Preken i DELK Østfold i Missingmyra bedehus v/Ragnar Andersen

Luk. 5,1-11

1 Men det skjedde da folkemengden trengte seg inn på ham og hørte Guds ord, og han stod ved Gennesaretsjøen, **2** da så han to båter ligge ved sjøen. Fiskerne var gått ut av dem og skyllet garna. **3** Han gikk da om bord i en av båtene, som tilhørte Simon, og bad ham legge litt ut fra land. Og han satte seg, og lærte folket fra båten.

4 Men da han holdt opp å tale, sa han til Simon: Legg ut på dypet, og senk garna deres til fangst! **5** Og Simon svarte og sa: Mester, vi har strevd hele natten og ikke fått noe. Men på ditt ord vil jeg senke garna. **6** Og det gjorde de og fanget en stor mengde fisk, og garna deres holdt på å revne. **7** Og de vinket til arbeidskameratene i den andre båten at de skulle komme og ta i med dem, og de kom, og de fylte begge båtene slik at de holdt på å synke.

8 Men da Simon Peter så det, falt han ned for Jesu knær og sa: Gå fra meg, for jeg er en syndig mann, Herre! **9** For redsel kom over ham og alle dem som var med ham, for fiskefangsten som de hadde fått; **10** og likedan var det også med Jakob og Johannes, Sebedeus' sønner, som var i lag med Simon. Og Jesus sa til Simon: Frykt ikke! Fra nå av skal du fange mennesker.

11 Og de førte båtene i land og forlot alt og fulgte ham.

I

I tillegg til teksten om apostelen Peter og teksten av apostelen Paulus (Rom. 1,1-7) har vi også hørt en tekst om Abraham (1Mos. 12,1-4). Simon ble Peter og Saulus ble Paulus, og Abram ble Abraham, for Herren sa til han, da mannen var nitti år gammel og fortsatt bare hadde fått sønnen Ismael: «Ditt navn skal ikke mer være Abram; men ditt navn skal være Abraham, for jeg gjør deg til far for en mengde folk.» (1Mos. 17,5) I deg skal alle jordens slekter velsignes, hadde Abraham fått høre. Der ser du det frelseshistoriske siktet med utvelgelsen av Abraham, frelsen for alle folk gjennom Jesus Kristus. For Gud vil at alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets erkjennelse (1Tim. 2,4).

II

Det ble min store glede å få flere med, sa Hans Nielsen Hauge. Jesu disipler er kalt til å vinne nye disipler. Og den underfulle fiskefangsten er anskuelsesundervisning i Jesu løfte om å gjøre disipler til menneskefiskere når de følger han. Evangelisten forteller oss ikke i denne teksten hva Jesus lærte folket, men konsentrerer seg om hva han lærte disiplene og Simon Peter i sær. La oss bite oss merke i dette: Når Jesu vitner arbeider i lydighet mot hans anvisning, vil mange kunne bli vunnet for Guds rike.

Natta var den beste tida for fiske på djupt vann, men om natta hadde de ikke fått noe til tross for mye strev. Men Peter stoler på Jesu ord framfor sin egen fornuft. Det sier oss noe viktig om det å være Jesu disipler også i dag. Å være disippel er å være i livslang læring hos Jesus, i tillit og lydighet.

Og det ble en overveldende fiskefangst. Simon Peter og hans mannskap vinker til kameratene i den andre båten, disse kommer til, og begge båtene blir søkklastet av all fisken. Peter faller ned for Jesus. Ja, det står at han faller ned for Jesu knær. Et påfallende uttrykk. Men husk at det nå er to båter søkklastet med fisk, og Jesus er om bord. Vi kan tenke oss at de står til knærne i fisk. Underet er et tegn på hvem Jesus er: Messias, Guds Sønn. Havets fisker og alt som ferdes på havenes stier, er lagt under Kristi føtter, som Messias-profetien¹ i Salme 8 sier, og det viser seg på Gennesaretsjøen denne dagen.

III

Men fiskerne ble redde, Peter og de andre. Simon Peter ber: «Gå fra meg, for jeg er en syndig mann, Herre!» Kontrasten, motsetningen, ble for stor. Når Peter kaller Jesus Herre, må vi forstå det på bakgrunn av den vanlige gjengivelsen av Guds navn Jahve med Kyrios på gresk, som betyr Herre. Herre-navnet er derfor det navn som er over alt navn, som Paulus sier i Filipperbrevet². At Jesus er Herre vil altså si at han er Jahve, Israels Gud. Peter har sagt dette på aramaisk.

Noen hver kunne ha reagert på liknende måte som Peter. Vi taler ikke om noen spesiell religiøs legning, hva nå det måtte være. Men vi taler om et menneske som med ett blir seg bevisst å stå for Gud og er overveldet av dette, eller rettere kanskje et menneske som opplever at Gud har trådt fram og står foran han eller henne. Da er det naturlig å gripes av frykt. Frykten henger ikke bare sammen med at vi er små, begrensede skapninger, men først og fremst med at vi er syndere. Martin Luther erfarte det intenst. Han kjenner et menneske, sier han, – temmelig sikkert om seg selv –, som har lidt ubeskrivelige helveteskvaler i

¹ Sml. 1Kor. 15,27; Hebr. 2,6-9.

² Sml. Fil. 2,9-11.

anfektelse uten å finne noen fluktveg. Om disse kvaler hadde stått på bare en tiendedels time, ville han gått helt til grunne og hans bein bli til aske, sier han.³ Reformasjonen begynte i Luthers hjerte da anfektelsen ble byttet med tillit. I Den augsburgske bekjennelse heter det om læren om rettferdiggjørelsen ved troen alene: "Hele denne læren må føres tilbake til kampen i den forskrekkede samvittigheten, og uten den kampen kan en ikke forstå den." (CA 20) Vi skal merke oss Peters skrekk. Men evangeliet er jo her at Jesus ikke gikk fra Peter, men i stedet sa sitt «Frykt ikke!»

Slik var det også for Jesaja.

Lesning: Jes. 6,1-5

Den unge Jesaja reagerte på liknende måte som Peter da Gud åpenbarte seg for han i templet. Der hadde nok Jesaja vært mange ganger. Og noen spesiell opplevelse ventet han visst ikke. Men så er han med ett omgitt av tegn på Herrens nærvær alle veger. Jesaja trodde at han måtte dø. Og det kan bli slik for en at bare dette står for bevisstheten: Jeg har med Gud å gjøre, og jeg er en synder!

Men Gud lot ikke den skrekkslagne Jesaja bli værende i fortvilelsen. Hør hva det står.

Lesning: Jes. 6,6-8

- Din syndeskyld er tatt bort, og din synd er sonet.

Der er løsningen. Tilgivelse som bygger på forsoning. Jesaja fikk seinere lov til å profetere om Messias, Kristus, som skulle komme og selv være det endegyldige sonofferet. Hele menneskeslektens synd ble lagt på han. Så mye teller Jesu kors, så mye teller hans lidelse og død, så mye teller hans blod i himmelen at Gud rekner hans lidelse og korsdød som straff for hele menneskehetens synd. Fordi den uskyldige gikk i synderes sted, er synden sonet ved det offeret han brakte på Golgata. Så sterk er virkningen av dette offeret at det gjelder ikke bare menneskeheten den gangen, men det gjelder som sonoffer for syndene i alle tider. Også min og din synd er sonet. Og da har Gud dekning for å tilgi oss. Men vi må ta imot tilgivelsen.

Jesaja trodde først at det var ute med han. Og Simon Peter ba Jesus gå bort. Men begge fikk høre et gledelig budskap og tok imot det.

IV

³ WA 1, 557; sml. sitat i C. Fr. Wisløff: *Martin Luthers teologi*, Oslo 1983, 22.

Du ser også at både Jesaja og Peter ble frelst til et liv i tjeneste for Herren. Den mektige frelsesopplevelsen Jesaja hadde i templet, som fulgte på syndserkjennelsen og syndsbeholdelsen, ble fulgt av Guds kall til tjeneste. Jesaja var spontant villig og tilbød seg å gå med den nyfrelstes iver: «Se, her er jeg, send meg!»

Jesus hadde vært med i båten. Og Jesus gikk ikke fra Peter. Det er et evangelium. Han reiste Peter opp. "Frykt ikke! Fra nå av skal du fange mennesker så de får leve." Den greske uttrykksmåten betyr at Peter skal fange mennesker levende, eller ta dem til fange og la dem leve. Kanskje er det brukt for å få fram at Jesus ikke vil ødelegge menneskeliv, men frelse, selv om omvendelsen jo betyr at det gamle mennesket dør og et nytt menneske oppstår. Vi synger: "Fyrst då kan for alvor du leva når han får deg fylgja på veg." (T. Bjerkrheim)

Simon Peter opplever sannheten i Jesu ord: «Følg meg, så vil jeg gjøre dere til menneskefiskere!» (Matt. 4,19). – Du hører vel evangeliet også i dette. Jesus sier ikke bare Fang mennesker!, men han sier: Jeg vil gjøre dere til menneskefiskere. I det ytre eldes vi, men en kristen må ikke bli stiv og sløv og trøtt som kristen og sjukne og dø hen. Det står noe alvorlig i Skriften om å ha forlatt den første kjærlighet. Ta vare på livet! Det er et ugjestmildt klima for kristenlivet i denne verden. Sørg for at det ikke blir knekt av uværet, og sørg for næring så det kan vokse. Beskytt deg med solide kunnskaper i Guds ord, med bønn og kristent fellesskap, ta til deg næring gjennom evangeliet i ord og sakrament. Ta vare på gleden i Herren!

Fra nå av skal du fange mennesker og la dem leve, sa Jesus til Simon Peter. Og det gjelder et fra nå av for alle som vender om og tar imot frelsen. Det skjer en omvurdering av alle verdier. Mangt som før kunne være sentralt i livet, blir nå ganske underordnet. Gud får førsteplassen. Hans rike blir retningsgivende. Hvor mange har ikke vitnet om et liv med en ny retning og et nytt innhold etter et avgjørende møte med Jesus?

V

Kristne skal være spesialister i himmelvandring og menneskefiske, er det vel en som har sagt. Og fiskefangsten på Gennesaretsjøen er altså anskuelsesundervisning i misjon. Vi står overfor motsetningen mellom et håpløst strev og en overveldende fangst. Først hadde disiplene prøvd å fiske om natta ut fra fornuft og erfaring. Og natta var den beste tida for fiske på djupet, men om natta hadde de ikke fått noe til tross for mye strev. Men på dagtid? Hva? Men på

ditt ord, sa Peter. Og først da de fulgte Jesu anvisning, ble det fangst, og hvilken fangst!

Den avgjørende vendingen inntraff altså da Jesus fikk lede arbeidet. Den lærdommen må vi ta med. Når Jesu vitner arbeider i lydighet mot hans anvisning, vil mange kunne bli vunnet for Guds rike. Vi må merke oss med tanke på alt kristelig arbeid at Peter handlet på Jesu ord. Og Jesus var med i båten. Rekn ikke med noen velsignelse om vi i liv eller arbeid slår av på Guds ord! Der en inngår kompromisser som Herren sier nei til!

En annen gang, det var etter sin oppstandelse, sa Jesus til og med at garnet skulle kastes på høyre side av båten. Hva hadde nå det å si om det var høyre eller venstre side? Slik kan fornuften spørre. Hva har det å si om presten er kvinne eller mann? For å ta et eksempel som har sprengt Den norske kirke.

Herren er suveren. Det han sier, skal vi holde oss til, enten vi forstår det eller ikke.

VI

Forrige søndag ble vi advart mot vranglære. I dag blir vi henvist til apostlene. Og det er faktisk to sider ved samme sak. Den kristne menighet er et uovervinnelig brohode for Guds rike i verden når den holder seg til Guds ord istedenfor til det vesle manneveitet og vår begrensede erfaring. Jesus har valgt sine apostler og vist oss til deres ord. Det er forskjell på et geni og en apostel, har Søren Kierkegaard sagt. Mellom geniet og oss andre er det bare en gradsforskjell, men apostlene står i en spesiell stilling. Vi må sette oss ved apostlenes føtter og lytte til deres ord, sa Luther. Jesus viser oss til apostlenes lære for vårt liv og vårt virke. Kristent arbeid fremmes ikke ved vårt eget strev, men ved lydighet mot Herrens rettleiding gjennom de bibelske vitner. Holder vi Bibelen åpen? Kaster vi garnet på høyre side av båten? Er vi opptatt av å arbeide etter Herrens retningslinjer? Eller slår vi oss til ro med tradisjoner og kompromisser, bøyer oss for menneskebud og menneskemeneringer og slutter fred med verden? Glømmer vi at den kristne menighet er brohode for Guds rikes invasjon i verden? Jesus mobiliserer dem han har satt fri. Nøytralitet er umulig. Simon Peter og de andre rodde til lands, forlot alt og fulgte Jesus. De stod under et «fra nå av». Ved å kunngjøre Jesu ultimatum om omvendelse til han som synderes frelser, samler hans vitner mennesker for det riket som skal bli stående når Norge og Brasil og alle andre riker går under, idet de presenterer evangeliet uforfalsket og stiller mennesker på valg. Vi synger:

Høye hall og dype dal skal vike,
Jord og himmel falle skal til like,
Hver fjell, hver tinde
Skal brått forsvinne,
Men opp skal rinne,
Som solen skinne,
Guds rike!
(DELK 154, 3)

VII

Jesus vil bruke tilgitte syndere i sin tjeneste. Mennesker som selv er arresterte av Guds lov, men satt fri av Guds evangelium. "Fra nå av skal du ta mennesker til fange og la dem leve", sa han til Peter. Nettopp det ser vi at Peter gjør som apostel. Han stenger mennesker inne med lovens anklage og dom, men forkynner også evangeliet og byr dem frihet ved omvendelse og dåp. Da forkynnelsen stakk tilhørerne i hjertet på pinsedagen, og de spurte hva de skulle gjøre, sa Peter: «Omvend dere, og hver av dere la seg døpe på Jesu Kristi navn til syndenes forlatelse, så skal dere få Den Hellige Ånds gave. (Apg. 2,38)